

Herghelia Beclean, casa Lipitanului negru

Descriere imagine:
Herghelia Beclean, casa Lipitanului negru

În anul 1955 a fost înființat la Beclean un depozit de armăsari sub denumirea "Ferma de Elita de Armăsari de Monta Publica". În timp, aceasta a avut diverse titulaturi, a fost la un moment dat chiar ferma în cadrul IAS-ului.

În anul 1971, ferma a trecut în administrarea Centrului Republican pentru Creșterea și Calificarea Cailor de Rasa București, fiind înființat Depozitul de Armăsari ca unitate de sine statatoare. Abia din anul 1985, atunci când s-a început formarea rasei Semigreu românesc, depozitul a primit titulatura de herghelie. Din anul 2002, odată cu reorganizarea Regiei Autonome a Cailor de Rasa, herghelia Beclean a trecut în subordinea Direcției Silvice Bistrița.

Acum, în herghelia Beclean se cresc două rase: Lipitanul negru și Semigreul românesc. Efectivul total este de 327 de cai (daca îl socotim și pe primul mânz de anul acesta), din care 125 Lipitan și restul Semigreu. Dintre aceștia, 147 sunt armăsari de monta publică (din care 107 sunt în teritoriu), 5 armăsari pe epinieri, 25 de iepe mama Lipitan și 35 de iepe mama Semigreu.

Lipitanul negru

Rasa Lipitan, celebră în lumea întreagă, s-a format în peninsula Istria, de pe teritoriul fostei Iugoslavii. Este o rasă veche, ale cărei baze au fost puse încă din anul 1580, odată cu înființarea hergheliei Lipizza de către Karl Steiermark al-III-lea. Rasa Lipitan este recunoscută mai ales pentru culoarea alba, însă la Beclean se crește Lipitanul de culoare neagră, o linie mult mai rară și mai valoroasă.

Cu aceasta varietate de culoare s-a pornit încă de la înființarea hergheliei, iar acum aproape tot efectivul de Lipitan este de culoare neagra. Mai sunt doar câteva exemplare de culoare alba și numai câteva roib sau mușg.

Traian Lapuste (foto), directorul hergheliei, se mândrește cu faptul că s-a reușit obținerea de exemplare de culoare neagra chiar și din linia Incitato, linie a carei origine porneste din Beclean, contele Bethlen fiind cel care, în anul 1802, a trimis, în Ungaria, un armasar care a stat la baza formării celei de-a VIII-a linii din rasa Lipitan.

Din linia Incitato există acum în herghelia Beclean două exemplare negre, un armasar și o iapa. În herghelie, toți armasarii pepinieri din rasa Lipitan sunt negri, cu excepția celui din linia Incitato care are o culoare sur-vânat, specifică liniei Incitato. Lipitanul este un cal nobil, ușor de dresat și este folosit la călărie și tractiune ușoară.

Semigreul românesc

Cealaltă rasă crescută la Beclean și care s-a format de fapt în această herghelie, este Semigreul românesc. Această rasă a fost gândită pentru zona Ardealului, să nu fie nici greu, de talia Ardenezului, și nici ușor ca și Lipitanul. Pentru zona colinară, această rasă merge cel mai bine pentru tractiune, așa cum spune Traian Lapuste: „este blând ca și ardeleanul?”.

Rasa Semigreul românesc a fost creată din încrucișarea de armasari din rasa Ardenez cu iepe Lipitan și cu înfuzii de sânge de Trapas din sud. Acum rasă este stabilizată, iar exemplarele provenite din Semigreul românesc se recunosc în oricare „starva” de cai din județele în care se găsesc armasari pepinieri de la herghelia Beclean, această rasă fiind folosită timp de mai bine de 20 de ani pentru ameliorarea populației locale de cabaline.

Baza furajera

Pentru asigurarea furajelor necesare, herghelia dispune de 214 ha, din care cca. 100 ha este teren arabil, iar restul pasune și fâneată. Suprafața este insuficientă dar, cu ajutorul amendamentelor și îngrășămintelor chimice, se obțin producții relativ bune. Pentru pasunatul rațional este folosit gardul electric și, în acest mod, nu rămâne nici un colț de teren nefolosit.

Herghelia este totuși nevoită să cumpere triticale și orz. Anul acesta a crescut suprafața cultivată cu lucerna. Pe lângă cele 25 ha aflate în anul trei de cultură și cele 10 ha de triticale care sunt deja în cultură, vor fi înființate alte 34 ha de lucerniere și 40 ha vor fi cultivate cu ovăz.

Bani din agrement

Este greu de întreținut financiar un efectiv atât de mare de cabaline. Tocmai de aceea, de câțiva ani, la herghelia Beclean se încearcă, prin activități de turism și agrement, atragerea de fonduri suplimentare. Aici funcționează o clădire nouă în regim de minihotel, în care este asigurată cazarea și masa celor interesați, iar

r pentru agrement se poate face calarie, plimbare cu trasura, precum si vizitarea hergheliei.

Pentru calarie, se preteaza ambele rase. Semigreul este cuminte si linistit, iar pentru experti armasarii Lipitan pot oferi senzatii tari. O ora de calarie costa 15 lei, o suma rezonabila, fata de preturile practicate la alte herghelii.

Traian Lapuste ne spunea chiar ca în duminica precedenta (n.r. 18 februarie) nu au avut suficiente sei, tocmai de aceea au mai cumparat înca sase bucati. Îmbucurator este faptul ca vin foarte multi copii, tocmai de aceea se vor achizitiona si doi ponei de la Lucina.

Tot aici se pot închiria trasuri pentru plimbare si chiar pentru nunta. Herghelia are acum patru trasuri, din care una pentru nunti, echipata cu coviltir, care poate fi închiriata cu ?ziua? pentru numai câteva sute de lei

Campioni la atelaje

O alta latura a activitatilor desfasurate la herghelia Beclean este cea sportiva. Anul trecut, echipa de atelaje a hergheliei s-a clasat constant în primele cinci locuri, la toate cele trei etape ale campionatului national la care a participat.

Directorul Lapuste este optimist si spera ca anul acesta se vor mentine în top, mai ales ca acum au în echipa un driver care a fost de patru ori campion national. La Beclean se va organiza si o etapa nationala a concursului de atelaje, în perioada 1-2 iunie.

Acum se afla în pregatire 10 iepe de calarie pentru Parcul National Muntii Rodnei, unde Directia Silvica Bistrita vrea sa organizeze excursii si actiuni de patrulare calare.

În ceea ce priveste viitorul hergheliei, domnul Traian Lapuste considera ca va urma o restrângere a efectivelor, mai ales a celor de Semigreul românesc, deoarece aceasta rasa nu se mai cere. Probabil, la fel ca în tarile vestice, calul va deveni un articol de agrement, de lux, tot mai putin folosit pentru munca; eventual, va continua sa fie folosit în ferme ecologice.

Articol publicat în revista Ferma nr. 2(46)/2007

Gheorghe Ghise